

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 41.

17 Octobre, 1899.

REÎNVIERE

Multă vreme Bucovina a stat învăluită într'un negru zăbranic de doliu prin care privirile noastre nu puteau pătrunde în interiorul aceluia templu profanat. De mult căzuse în uitare. Această provincie urgentă și bătută de oameni și de soartă era prea sugrumată pentru ca glasul citorva fii ai ei adevărați să poată ajunge pînă la noi. Trup din trupul României, suflet din sufletul ei, dînsa era în pericolul de a fi ștearsă din mintea noastră, amintirea ei pe veci uitată. Prea mult a pătruns streinismul cu valurile lui cutropitoare în această pașiște surizătoare, prea mult lăcustele inundaseră holdele, dezasperaseră pe oameni. Glasul lor năbușitor se perdea în vălmășagul vuetelor stridente și sălbătice a celor ce-i înconjurau.

Dar eată! — Sfînt moment de reculegere și renaștere națională — noaptea care domina spiritele de atîta timp căta să se stîrșească și aurora dulce și frumoasă, inspirătoarea speranțelor noastre scumpe, a sosit și mîndră se arată înaintea frunților încrețite a bătrînilor luptători. S'a rupt cu trecutul, s'a terminat întunericul. Lumina răcoroasă a zilei le-a luminat mintea, le-a deschis ochii și Bucovinenii astăzi văd, pricep, hotăresc.

Fripiți din letargia lor aparentă, înspăimîntați de pericolul ce se ridică asupra

capului lor, dinșii s'au sculat în picioare. Oh! văd bine dinșii acum răul ce a rezultat din acea molesire. Dar vai! Cum puteau lupta singuri, părăsiți, uitați, mihiți de propria lor soartă și viață? De lingă sinul mamei lor dezlipiți și aruncați în murdarele ghiare ale streinismului dușman supuși unei dominații străine, cu predispoziții ucigătoare — glasul lor se stinse, energia lor se nimicise aproape, conștiința lor națională era periclitată.

Numai cine a fost în poziția lor poate înțelege și simți starea unui astfel de neam rob, îmbucățit și persecutat, numai acela poate înțelege durerea lor fără seamăn.

Și față cu poziția lui precară guvernul bucovinean a hotărit o luptă ilegală și rușinoasă. Dînsul a hotărit moartea națională a Românilor Bucovineni, precum acelaș lucru îl țintesc și Maghiarii pentru frații Transilvăneni. Această hotărîre însă i-a trezit și i-a determinat să lupte, să reziste, cum știe Românul cu energia lui legendară să reziste. — Deci pe cînd pe de o parte e dureroasă această deciziune a stăpînitorilor pe de alta, e binefăcătoare celor subjugați: a trezit în ei viața națională, patriotismul, conștiința lor de adevărat român.

La început, cînd venise baronul Bourguignon la dieta Bucovinei, roze de speranțe începeau să răsără pentru frații acestei provincii subjugate. Modul venirii sale, cit și începuturile guvernării lui, promiteau mult. Se făcuseră oare-cari îmbu-

nătățiri, se ameliorase — puțin de tot nu-i vorbă — starea Românilor cari sunt amenințați de a fi luați înainte de veneticii cari tind să le ia locul. Dar, nemernicie omenească, aceasta nu era decit o fățărnicie cu care voiau cei de sus să ungă ochii obijduiților noștri frați. Și au crezut dinșii că vor izbuti, că Români, deși strîmtorați, nu vor avea atîta pătrundere ca să ghicească planul baronului, nici puterea de a putea rezista.

Dinșii însă, prin pricepuții lor conducători, au dat semnalul luptei contra acestui slugarnic austro-maghiar. Deputații Români au ridicat glasul, au interpelat, au cerut satisfacție. Pe de altă parte studenții, particularii, n'au rămas nesimțitori la strigătul de deșteptare națională. Și azi, ca consecința acestui fapt, un vînt strașnic se deslănțue printre cei din Bucovina, agitînd cumplit masele românești. E destul, s'a sfîrșit, a mai răbda nu mai pot.

Incidentul petrecut cu ocazia plecării metropolitului Arcadie Ciupercovici la Viena, dovedește îndeștul acest lucru. Acest metropolit renegat, trădător, care cu o sfruntată nerușinare s'a cucuiat în cel mai însemnat punct vital al Românilor subjugăți, a trecut de partea asupritorilor fiind că, bine înțeles, cu modul acesta scapă de neajunsuri, calcă numai pe roze. Purtarea lui contrară Românilor pe care-i păstorea în mod nedemn — și aceasta pe față — i-au revoltat. O indignare fără seamăn îi cuprinse și ei au hotărît ca singuri să-și facă dreptate. Studentul Slușanschi, interpretul poporului, a voit să-l lovească însă n'a izbutit; a izbutit însă de a primi aprobarea tuturor. Da, acest renegat nu merită decit de a fi dat în minile poporului batjocorit ca în furia lui legitimă și fără magini, să sfîșie în bucăți pe acest sfidător al celui al cărui reprezentant se susține că e.

Și acum, după alte multe neajunsuri, iată la ordinea zilei prigonirea ziarului «Pa-

tria», organul Românilor bucovineni. De mai bine de patru luni de zile confiscările nu mai încetează. Regulat, în mod sistematic, se confiscă articole, pe altele le ciuntesc, împedică apariția acestui valoros organ al partidului național din Bucovina, E ceva neuzit, înfiorător. Și această confiscare se face nu atît din cauza articolelor grave cari «ar periclita siguranța statului» cum zic Maghiarii, ci din o altă cauză mult mai însemnată. Vor să suprimă presa și aceasta pentru ca să zădărnicească toată mișcarea Românilor de emancipare și regenerare națională. Vor să suprimă presa românească, pentru ca să nu mai aibă cine controla și înfiera cum se cuvine actele lor mișelești și volnice. Toată lumea pricepe importanța ce a cîștigat ziaristica în ultimul timp. Ea e a patra putere în stat, după cum s'a spus. Ea stă în capul mișcărilor, în capul tuturor faptelor mari — exceptînd foitele electorale. O idee mare și nobilă apără *Patria* din Cernăuți: *naționalitatea unui popor*. Ea pledează pentru o cauză dreaptă și sfîntă, pentru întărirea, ridicarea elementului românesc decăzut în propria lui țară. Și tocmai de aici începe nemulțumirea baronului care nu are la stomac pe Români. Incurajează, proteje, pe Ruteni pe Polonezi, dă drepturi și înțietate tuturor veneticilor usurpători și neglijează, pesecută, distruge pe acei ce au stăpînit această provincie ei cei dintîi, pe acei cari au drepturi indestructibile asupra acestei țărișoare, care e însuș țara lor răpîită prin cea mai lașă și mișavă purtare: înșelăciunea și corupția.

Paralel cu această confiscare s'au mai petrecut lucruri de o extremă gravitate și de o importanță foarte mare. Acțiunea infamă a baronului Bourguignon a produs pretutindeni reacțiunea; în toată suflarea românească. Tot ce-i român s'a afirmat și cu glasul sus, mîndru de naționalitatea sa, a protestat contra aceluia metropolit renegat

și contra acestui guvernator incapabil. Cînd dînsul, într'un discurs al său, rostește cuvinte insultătoare și pline de neadevăruri la adresa poporului român bucovinean, o furtună generală de indignare s'a produs în toate cercurile și în toate straturile poporului. Ei s'au mișcat, s'au adunat și au protestat cu toată energia contra acestui om plin de răutate și de cinism; ei au strigat sus și tare că nu mai pot trăi guvernați de către un astfel de tiran. Ei au strigat de asemeni contra imbecilului lor metropolit renegat, fugit ca un mișel la Viena, de frica de a nu cădea în mîna poporului înfuriat și indignat. Ei s'au afirmat iubirea lor de patrie și devotamentul lor leal și nestrămutat către tron și dinastie. Și au protestat cu ultima lor energie contra acestui baron ce are aerul de a le da lecție de patriotism și virtute civică.

Și culmea ironiei și-a mișelniciei omenеști în contra acestei formidabile mișcări de protestare a tot ce-i suflare românească, au strigat . . . cine? . . . rutenii, slovacii etc., tot ce-i străin și venetic în acea țară. Și-a găsit baronul și el oamenii cari să se adune și să protesteze contra acțiunii Românilor. Și el atunci plin de satisfacție să zică:

— Iată, tot ceea ce face Români e o ilegalitate; afirmările lor sunt niște nimicuri. Zic ei că-i asupresc? Priviți la această majoritate care afirmă contrarul.

Da, veneticii, străinii te vor aplauda, îți vor ridica osanale, baroane, pentru că tu, prin purtarea ta intamă față de Români, le ajuți acelor venetici scopului lor de a-i înăduși și alunga pe Români din viața publică a țării lor batjocorite. Însă nu acesta e adevăratul glas al țării, el e un glas străin, interesat, fals. — Ascultați-l și vedeți discordanța dintre el și adevărata situație a Românilor din Bucovina.

Și ce frumos act de solidaritate ne prezintă ei! Toate societățile lor se fac so-

lidare cu acțiunea deputaților români, cărorora le trimit telegrame de felicitare și încurajare. Cit de elocvent e cazul deputatului dr. Popovici care a demisionat din postul de redactor al foiei oficiale! Actul său patriotic, energic și încurajator, a găsit aprobarea tuturor. Căci el a plecat de acolo ca să lupte alături cu frații săi întru realizarea scopului lor: restatornicirea timpurilor trecute, de glorie și de mărire, căderea infamului baron Bourguignon.

Lupta e acum deschisă, a ajuns în apogeul ei. De doi ani aproape Români bucovineni se svîrcolesc într'o situație anormală, vitregă, contrară lor. De doi ani aproape au început să se miște, să tresară la atingerea cu elementul venetic care tinde să devie mare și puternic pe spinarea lor. De doi ani de zile hrănesc în inima lor o ură neîmpăcată, un dor ascuns de răzbunare în contra celor ce-i persecută într'un chip așa de mișav și neomenos. Și cu toate acestea — afară de cițiva — noi în generalitatea noastră am fost surzi la strigătele de durere ale fraților noștri. Și numai astăzi, mai mult prin forța lucrurilor, vorbim mai des de bucovineni. Oh! patriotism, patriotism!

Dacă n'ar fi fost deputați, unde la noi — ca Grigorcea Mustață, Vasilco, Hurmuzachi etc., cari să lupte pentru cauza lor, cari să strige de să se audă pînă la noi, sunt sigur că și acum tot nesimțitori am fi rămas.

Dar azi lupta s'a hotărît, deputații români din dieta Bucovinei adună poporul spre a-i vorbi. Protestul lor va fi însuși protestul poporului românesc bucovinean. Hotărîrea lor va fi strigătul celor asupriți. Prea e revoltătoare purtarea baronului Bourguignon față de prețiosul organ *Patria*, prea e strigătoare la cer de nedreptate pentru ca Români să stea nepăsători.

Luptă trebuie, luptă vor să înceapă și ei. Va tremura baronul de hotărîrea betului

popor asuprit, batjocorit și insultat. Conștiința națională se deșteaptă aprinsă și neîmpăcată.

Frați bucovineni! România independentă vă salută cu entusiasm.

Gheorghiu.

D'ALE STUDENȚILOR

Ultimul congres studentesc din Rîmnicul-Vîlcei a dat loc la multe discuțiuni atît printre noi, cît și printre acei ce se ocupă de activitatea noastră. Rareori s'au risipit atîtea discuțiuni și s'au cheltuit atîtea planuri relative la studențime ca acum după al XX-lea congres studentesc. Și cu drept cuvînt.

În adevăr, dacă aruncăm o scurtă privire retrospectivă asupra totalității de fapte desfășurate în răstimpul celor trei zile de congres la Vîlcea, atît noi studenții, cît și toți acei cari se interesează de soarta noastră, nu putem decît să ne gîndim la o serioasă regulamentare a activității studentești și deci fatalmente la o nouă îndrumare, ce neapărat trebuie să intervină în mersul acestei activități.

Dela început, însă, țiu să declar un lucru: sunt pentru îndreptarea activității studentești și nici decum pentru anihilarea ei.

E o chestiune elementară de bun simț și o datorie de om inteligent pentru acei cari se află în fața unui rău oarecare și sunt chemați a'și da cuvîntul asupra lui, să încerce în primul loc îndreptarea aceluia rău. Cel dintîi gînd și cea dintîi mai vie dorință, ce trebuie să se nască în mintea și în sufletul acestor oameni, este să tămăduiască și nu să distrugă.

Așa fiind, rezultă dela sine, că părerea emisă, cu oarecare timiditate dealmîntrelea, de a se desființa toate comitetele studentești, trebuie să înălțurată cu desăvîrșire.

Să nu se uite, că dacă au trăit și trăesc societățile, asta se datorește în primul loc comitetelor și conducătorilor din fruntea lor. E ceva obicinuit în firea omului să-și arunce grija pe spetele altuia și acel altul, cînd e vorba de înjghebare sau corporațiune, sunt comitetele. Prin comitete trăesc societățile și a desființa deci comitetele, ar însemna aproape să desființezi societatea în fruntea căreia se află, căci activitatea ei s'ar reduce la nimic prin faptul c'ar lipsi îndatorății morali și legați prin vot să stimuleze și să ia inițiativa.

Nu de desființări, deci, avem noi nevoie.

În ce ar consta însă îndreptarea?

În primul loc actualul sistem de a recruta comitetele e cît se poate de prost. Firește și logic este, ca într'o asociațiune de un număr de inși, comitetul să represinte selecțiunea celor mai autorizate elemente. Activitatea comitetului fiind reprezentanta activității întregii societăți, o primă și esențială condițiune cere ca luerărilor aceluia comitet să li se dea un caracter de o cît mai înaltă autoritate și trecere. Această trebuință reclamă oameni cu autoritate și trecere în asociație.

Nu așa, însă, se întîmplă cu comitetele noastre.

În genere un comitet studentesc, azi, e un comitet de coterie. Noi studenții, ca mulți alții, n'am ajuns încă la o concepție chibzuită și matură a rostului activității noastre. De obicei comitetele noastre trăesc viața

și interesele coteriei ce le-a ales. E destul ca la alegerea unui comitet X și cu prietenii lui să formeze majoritatea, pentru ca totul apoi să fie desconsiderat și comitetul să se nască în disprețul multor lucruri scumpe, așa cum ambiția și resentimentele l'au putut ticlui în acele clipe de smintită și nevrânică politică studentească.

De aici purced toate neajunsurile și relele. Căci acest comitet, pretins al majorității, pe lângă că păcătuiește printr'o alegere ce a desconsiderat cu totul glasul minorității, mai are și capitalul neajuns de a fi reprezentantul unei majorități de ocazie, a unei majorități erijate clandestin și într'un chip cu totul efemer.

Așa că rezultatul final de obicei este că întreaga studențimea se găsește la un moment dat încătușată de despotismul unui comitet și slăvită măsurilor lui, deși poate-i lipsește acestui comitet cea mai primordială înrudire de vedere și de simțuri cu adevărată și reala majoritate a studențimei.

De aici certuri, de aici neînțelegeri, bine înțeles cu corolare de lux studentesc : manifeste, moțiuni și tirade incendiare !

Și rezultatul care este ? Se perde un timp prețios, în care activitatea unui comitet cu autoritate ar fi putut aduce foloase considerabile corpului studentesc ; se perd clipe de oportunitate în luptele noastre, pe urma cărora se găsesc mai târziu firi destul de sentimentale, ca să verse amare și dureroase lacrimi de crocodil.

Iată, dar, studențimea împrăștiată în desordine pe un tărîm de lupte puerile și personale, tot mai străină și mai îndepărtată de adevărata ei

menire : luptele de principii și de interes obșteșc.

Menținerea comitetelor ie absolut indispensabilă. Fără comitete, corpul studentesc mi-ar face impresia unui corp lipsit de mâini și de picioare, lipsit de gură. Ar fi un adevărat *monstru* și în asemenea cas monstruositățile comise de studenți ar fi scusabile...

Indreptări, însă, se impun de urgență. E absolut necesar să se asigure comitetelor paternitatea și selecțiunea adevăratelor elemente de valoare — a acelor elemente, cari, împăcînd spiritele între ele, să împace în acelaș timp activitatea studentească cu rațiunea și cu demnitatea.

Nu voim noi să se ridice așa curînd asupra conștiințelor noastre dureroasa și groasnică muștrare că s'a putut cîndva ca activitatea noastră să se ucidă prin noi înși-ne, nu de altă, ca mîni-poimîni suntem și noi «*strămoși*» și ce-or să zică de noi generațiile viitoare ?...

Ar fi trist și rușinos pentru studențime — viitorul și fala țării românești !...

Const. C. Brăescu
student.

A P E L

Români Macedoneni

Datorii sfinte ne chiamă a fi uniți și în gînd și în faptă, mai ales acum, cînd d'asupra noastră lucesc razele speranței și ale iubirii frățești, cînd lupta e deschisă, cînd locul nostru ne este din nainte arătat.

A sosit timpul cînd putem spera: idealurile noastre sacre și pașnice au fost prea bine înțelese și *mărinimosul Sultau* știe, că are în cîmpiile Macedoniei, Epirului, Tesaliei și Albaniei, un popor întreg, de-

votat și care nu cere, decît a trăi ca *națiune*, strînși în jurul credințelor și culturii naționale, spre a putea fi de tolos *Imperiului* din care face parte; deci rău voritorii au intrat în umbră, cu toată ceata lor de intrigi și legende, create asupra aspirațiunilor naționale ale Românilor Macedoneni.

Noi voim pacea, voim progresul civilizator, care să facă din acele mii și sutimi de mii de Români, ce rătăcesc încă în noaptea grea a neștiinței și uitărei, un popor demn de numele ce-l poartă, și singurul mijloc ce-l găsim și bun și cinstit este *cultura este însuflarea iubirii patriei a pământului macedonean*.

Atunci noi vom fi conștienți și întinsele șiruri de munți, ce se trag din Olimpul divin, văile trecute ale Albaniei și plaiurile înfloritei Macedonii, vor fi în veci neatînse, în veci apărate și *marele protector, M. S. Sultanul Abdul Hamid-Han*, se poate rezema pe tradiționala credință a Macedo-Românilor.

Pământul acela ne e scump, el e sacru, de oarece de multe ori strămoșii și părinții noștri și-au dat sîngele și viața pentru el.

Și e o nespusă durere, văzînd cum acești Români se sting în negurile străine, apăsați de ignoranța, de puținul interes pe care ei l-au dela ceilalți.

Trebue oare să mărturisim ca povirnișul pe care alunecă aceste fapte, este acela al peirei?

Nu. Toți cei ce au o inimă o știu și o simt prea bine. *România* ne-a venit în ajutor, mai ales în timpul acesta, bărbați prea luminați și buni patrioți, lucrează mult pentru propășirea *culturei naționale* a Românilor din Macedonia.

Se înființează școli, se trimit profesori instruiți, preoți români, apostoli ai Românilor.

Nimic nu s'a cruțat.

Dar în schimb noi ce facem? Stăm prea izolați. Trebuie să ne unim cu toții în jurul steagului sfînt.

Români,

Sunteți atîția frați Macedoneni răspîndiți în România și aiurea. Veniți cu toții la o laltă, ajutați cu toții cît de puțin la marea cauză comună și nimic nu va fi în zadar. Roadele vor fi strălucite.

Societatea de cultură Macedo-Română, a cărei devisă e însăși acea minuire, așteaptă sprijinul vostru. De unde sunteți, veniți la dînsa, adunați-vă cu toții, căci ajutorul vostru e prielnic, căci răul din Macedonia e greu: Români își uită nobila lor origină, vanități streine și de lege și de țară îi răpesc unul cîte unul din mijlocul vostru.

Mulți nu mai știu românește, altora le este rușine a spune că sunt Români și pe Dumnezeu îl adoră în limbă străină și tot avutul lor, toată viața și-o consacră acelor străini ce au știut a-i linguși și a le înșela atît de mult mințile.

Acei renegați sunt perduți pentru noi. Cu lacrimile în ochi, cu sufletul întristat, privim cum se duc; cum mor acei frați...

Români Macedoneni,

Dela voi depinde reușita și viața ce trebuie s'o dăm în acele frumoase locuri ce le iubim atît de mult. Întăriți **Societatea de cultură Macedo-Română**, care e a voastră, a tuturor, lăsați generațiilor viitoare o nouă podoabă strălucită, ornînd numele vostru.

Patrioți cu nobile și sfinte sentimente, grăbiți mîna de ajutor ce acei frați o cer și pe care datoria o cere. Acolo sunt părinții or fii voștri, ce sufer, ce sunt cutropiți, uciși sufletește și pentru ei trebuie să sacrificăm, pe sfîntul altar al patriei.

Constantin I. Naum.

UN GLAS DE BARBAȚIE

Am reprodus în numărul trecut un articol al d. dr. Alexandru de Vaida-Voevod de peste munți, în care autorul discută marele pericol ce residă pentru Românii uniți în planurile de centralizare ale catolicilor maghiari, și conchidea că dacă catolicii vor decreta contopirea bisericii române unite în cea catolică maghiară, Românii trebuie să răspundă printr'o trecere pe toată linia la ortodoxism.

Cuvîntul acesta e mare și grav — negreșit. Dar e la locul și la timpul său.

Peste munți sunt vr'un milion și jumătate de Români cari se țin de confesiunea greco-catolică, adică unită cu Roma. Această unire s'a făcut acum două secole, pe vremea Metropolitului *Atanasie*. Românii însă nu au înțeles nici să se catolicizeze și nici să-și renege naționalitatea, dovadă că Vaticanul a trebuit să le lase neatins ritul răsăritean al bisericii lor strămoșești, cu limba liturgică națională.

Si pînă în ziua de astăzi biserica română unită a rămas, în fond, mult mai apropiată de cea ortodoxă decît de cea romano-catolică. Oricine intră într'o biserică unită din Transilvania nu observă nici o deosebire de cea ortodoxă, afară numai că preoții uniți au latinizat în mod curios limba românească a bisericii.

Dar cu toate că Românii, unindu-se cu Roma, au intrat în oarecare comunitate cu catolicii germani și maghiari, nici unii nici alții din aceștia nu i-au putut, în cursul acestor două veacuri, desbrăca de naționalitatea lor.

Ei au rămas uniți, dar Români.

Dacă această unire a fost de vr'un folos neamului românesc? Ar fi să comitem o nedreptate și să rănim legitima susceptibilitate a fraților noștri de această confesiune, dacă am contesta, ca mulți demagogi, orce rezultate binefăcătoare ale unirei.

Ea le-a avut și le recunoaștem în toată lealitatea. E aproape sigur, că multe din progresele noastre de ordin moral și intelectual nu s'ar fi realizat, dacă nu ni se deștepta din timp conștiința originii noastre române, dacă nu ni se punea la inima latinitatea limbei noastre și înrudirea naționalității noastre cu marile națiuni neolatine din Apusul Europei. Dar cine a contribuit în chip determinant la această renaștere morală a neamului românesc? Nu încapă îndoială, că pleiada de *uniți*, trimiși în secolul trecut la Roma unde aveau să studieze și de unde se întorceau apoi nu atît teologi cît *mai virtuos Români*, adinc și științificește convinși despre nobila noastră obirșie. Unirea a produs pe *Sincai*, pe *Petru Maior*, pe *Klein*, etc. Cine ar cuteza oare să conteste meritele evidente ale acestor mari și entuziaști apostoli ai romanității noastre? De sigur nimeni.

Dar dacă unirea Românilor transcarpațini a avut aceste netăgăduite rezultate, ea azi este primejduită așa fel că nu numai că nu ar mai putea produce asemenea roade, ci din potrivă, ar putea azi-mine să devină un teribil aparat de desființare națională în minile Maghiarilor.

Ce vor aceștia? Cu un cuvînt: ei, adică clerul și aristocrația lor, vor să șteargă individualitatea etnică românească a bisericii unite și vor s'o pună cu desăvîrșire la discreția catolicismului maghiar.

Natural, că dacă aceste plănuiri se vor realiza, și e foarte probabil că catolicii maghiari nu se vor opri pe calea apucată, — Românii greco-catolici au să fie despoiați de caracterul *național* al bisericii lor, și vor fi asttel împinși pe drumul mare al maghiarizării.

Din dată ce clerul românesc-unit va trebui să asculte de autorități catolice-maghiare, dela care el va avea să atirne și materialicește, orce luptă pentru naționalitate îi va fi peste putință. Dar și pînă la

înlocuirea limbei liturgice românești cu cea maghiară, n'ar mai fi atunci decît un pas.

E deci legitimă neliniștea generală ce a cuprins pe frații noștri. E explicabilă lupta lor și măsurile de apărare ce se propun în sinul lor.

D. dr. Vaida-Voevod, însuș Român unit, nu ocolește chestia, ci le spune Românilor uniți oarzăn: Dacă catolicii vor decreta contopirea bisericii noastre în autonomia lor, atunci nu ne rămîne decît să reintrăm în biserica ortodoxă din care am eșit acum 200 de ani.

Firește că și autorul aceluia articol își dă seama, că această hotărîre nu s'ar putea lua decît atunci cînd toate celelalte încercări de protestare și de apărare ar rămînea fără efect. Dar de oarece e aproape sigur, că aceste încercări nu vor putea îndupleca pe Maghiari să-și părăsească planul lor, nici Românilor nu le-ar rămînea altă alegere decît a răspunde la un asemenea atentat nerușinat din partea Maghiarilor printr'un act de bărbăție: declarînd unirea nulă și neavenită.

Nu putem aprecia de aici sentimentele Românilor de acolo în această chestie și în aceste momente, știm însă că ei nici odată nu vor admite să-și sacrifice naționalitatea de dragul veleităților de omnipotență ale Maghiarilor.

Rucăreanu.

LATINITATEA NOASTRA

La Roma a fost ridicată, de către Italieni, în slavă descendența noastră din poporul roman; s'au organizat ceremonii și serbări întru preamărirea lui Traian și a Românilor; s'au făcut manifestațiuni de simpatie pentru noi — iar noi?

Am cetit și noi, căci n'aveam în cotro,

cele cîteva depeși și dări de seamă de la Roma și ne-am căutat de treburi. Mulți își vor fi zicînd, în gîndul lor, «toate manifestațiile astea sunt mofturi»!.....

Am rămas reci și nepăsători în tot timpul acesta, ca și cînd nu despre noi ar fi fost vorba în cetatea eternă!

Deh, mulți dintre noi sunt ajunși la ultima expresie a blasării și nu pot pricepe însemnătatea serbărilor romane. Mulți alții iarăș nu au destulă cultură clasică spre a putea simți un fior de mîndrie cînd lumea apuseană ne recunoaște în chip atît de simpatic latinitatea noastră.

Dar de sigur, mulți, foarte mulți Români cu mintea întregă și cu inima sănătoasă, Românii adevărați, vor fi avut momente de înălțare sufletească auzind despre evlavioasa ceremonie dela Roma.

De aproape două mii de ani suntem aduși și așezați pe aceste mănoase cîmpii, pe acești falnici muți. Cite evenimente, cite drame s'au petrecut de atunci și pînă astăzi în Dacia lui Traian! Prin cite vicisitudini n'am trecut noi, cu cite neamuri nu ne-am răsboit, cît amar n'am îndurat și existăm încă, mai puternici și mai plini de energie decît orcînd!

În tot acest atît de lung interval, *nici odată* Românii nu au fost în mod reprezentativ la Roma spre a aduce un prinos de recunoștință marelui împărat care sădise aici sămînța naționalității noastre. Ba au fost timpuri, cînd chiar conștiința originii noastre se părea ștearsă din mințile noastre, timpuri cînd trăiam o viață vegetativă în adinc întuneric intelectual.

Abia acum, după optsprezece veacuri ne-a fost dat, ca o delegațiune a întreg neamului românesc să meargă la Roma, să depună o cunună pe Columna de biruință a lui Traian, și să-l sărbătorească în fața lumii adunate ca pe părintele popoului nostru.

Fie, ca această serbare și manifestațiile

ce s'au produs cu prilejul ei, să întărească în noi toți mândria latinității noastre și credința în valoarea noastră.

Romanus.

„VALAHII IN ROMA“

Sub acest titlu ne înjură Ungurii pentru «demonstrațiunile daco-romane» dela Roma. Ei, care totdeauna ne contestau că am fi coboritorii coloniilor traiane, își inchipuesc, în ignoranța lor, că punând alături de cuvântul «*Roma*» cuvântul «*Valah*» ar fi dovedit deja lipsa de temei a serbărilor din capitala de odinioară a imperiului roman. Căci, după inexorabila logică maghiară e lămurit că sau suntem Valahi sau Români; deoarece însă noi suntem într'adevăr Valahi, — cine ar putea tăgădui aceasta? — noi nu putem fi Români, zic foile ungu-rești.

Raționamentul acesta e tocmai așa ca și când ai zice că de geaba își zic Nemții în limba lor «*Deutsch*» ei nu sunt decît Nemți și pace bună!

Așa se judecă chestii de etnografie și istorie prin cârciumile dela *Checichemet*, și tot așa și în presa ungurescă.

Dar deși Ungurii sunt atît de grei la cap, noi tot ținem să le explicăm chestia, rămînînd că dacă nu ne-ôr înțelege ei, să ne înțeleagă măcar alții.

Noi ne-am numit totdeauna *Români*, nici odată Tătari, Slavi, Unguri sau altfel. Una la mînă. Aceia căroră Traian le-a fost împărat și cari stăpîneau în vechime Italia și toată lumea atunci cunoscută și cari vorbeau limba latină, se numiau pe sine «*Romani*».

Pricepi *Ioska*? Tot nu pricepi? Ascultă dară: Voi ne ziceați întotdeauna «*Olah*», adică Valah. Așa este. Dar și pe Italiieni tot cam așa îi numeați și îi numiți adică «*Olasz*» adică tot valahi. Firește. Acest cude «*Valah*» (sau *Olah* și *Olasz* în limba voastră) înseamnă *un popor de origină romană*. Nemții d. p. numesc pe Italiieni *Walsch* și pe Români *Walach*, tocmai pen-

tru că și unii și alții se trag din Roma-Cetate.

Tot nu te-ai lămurit încă *Ioska*? Noa dar du-tye la *Checichemet*!

Sylvius.

RELAȚII MAGHIARO-BULGARE

(Urmare și fine)

Pină aci articolul din *Révista* «*Századok*». La rîndul nostru, începem prin a ne exprima nedumerirea cum de autorul vorbind despre Petru și Asan, cari erau «sanguine romano», și cari au întemeiat o împărăție româno-bulgară, nici pomeneală nu face de român; ba din contră, să mulțumește să declare că imperiul Asaneștilor a fost creat cu ajutorul Cumanilor, deci cu ajutor *turanic*, un element înrudit cu neamul maghiar, astfel că Cumanii au fost adevăratul «element alcătuitor de Stat» al împărăției româno-bulgare!

Este acesta un clișeu tradus din obiceiurile politice ale maghiarilor de azi și în domeniul istoriei; și nu «—ó—ó» este singurul care umblă pe această cale între istoricii maghiari! Entuziasmul pentru ai tăi, înalță farmecul istoriei naționale, dar obiectivitatea nu permite tăcere asupra adevărului.

În șirul desvoltărilor sale autorul pune într'o falșă lumină serioșitatea lui «Caloian» în atitudinea sa politică, atunci cînd cere ajutor dela Papa contra Bizanțului și a Ungariei, «promițînd» că va trece la catolicism.

Repet textual, pentru ușurătatea urmăririi firului desvoltărilor noastre:

«Emeric (regele Ungariei), ca un catolic, «nu putea împedica intențiunea lui Caloian «de a trece la catolicism, și astfel a fost «nevoit să lase delegațiunea lui să treacă

«prin țara sa (1). Dar când a văzut, la 1204, «că Leon cardinalul pleacă în adevăr în «Bulgaria ca trimis al Papei, cu coroană, «cu misiune și cu mare alai, l'a deținut pe «Leon prin ispanul său de Cuvin».

Și mai la vale:

«Papei nu-i păsa de Emeric, numai Caloian să devie catolic. Dar rău a chib-zuit. Caloian s'a încoronat cu coroana «dela Papa, numindu-se *șar* în demnitatea «de Rex, pe care i-a dat-o Papa. Preoții «lui au primit titlurile, dar poporul nici gînd «n'avea, și a rămas ortodox. . . . Așa a «făcut și Caloian. A mulțumit Papei, dar «apoi nu i-a mai păsut de el».

Pe cînd «—ó—ó» pare supărat pe Ioniță (Caloian) și mulțumit de «nesincera» lui politică, noi observăm că politica maghiară-catolică e de o groaznică duplicitate. Pe cînd contra «schismaticilor» din Ungaria se dau porunci strajnice: . . . Schismaticos sacerdotes . . . cum eorum pravis uxoribus et rebus omnibus ubi eos invenire possent, potenter excipere . . . » (2), regele Ungariei împedică trecerea la catolicism a Bulgariei.

E însă de înțeles, e firească aceasă duplicitate. Regele catolic vrea să convertească pe toți supușii săi la catolicism; nu poate suferi însă, ca un Stat vrăjmaș, vecin puternic, să se fortifice, prin alipirea sa la puternicul Scaun Papal.

Natural era dar, ca politica Vaticanului, și politica dela Alba-Regală să fie contrarii în privința intereselor lor în Peninsula Balcanică.

Un complet neadevăr spune autorul «—ó—ó», vorbind despre unirea Asanului cu biserica Romei.

Increderea Papei în «Caloian» nu a fost zadarnică cum susține d-sa; o dovedesc aceasta faptele (3): La 7 Nov. a fost in-

statat Archiepiscopul Vasile de Tîrnova; la 8 Nov. 1204 a fost încoronat Ioniță, și *această unire cu biserica romană a durat pînă la 1235*, cînd Ioan Asan II rupe relațiile cu Roma, și se unește cu împăratul din Nicea, Vatațe, contra împăratului latin, care, protejat de Papa, în detrimentul pretențiilor lui Ioan Asan, într'adevăr «n'a știut să manevreze» cu «relațiile orientale».

Aici stăm, cînd regii ungari încurajați de Papa reîncep ostilitățile pînă aci domolite întru citva, față cu statul Româno-Bulgar.

Dar aceste ostilități, din timpul lui Bela IV, sunt mai multe platonice, ca să zicem așa. Căci orce întîlnire răsboinică dintre ungari și româno-bulgari e împedcată de groasnică invasiune tătară.

După invasiunea tătară o parte dintre ducatele române de dincoace de Dunăre se găsesc sub suveranitate maghiară (1233) (1), iar Țarul dela Trnovo nu se mai numește împărat al româno-bulgarilor, ci numai împărat al Bulgariei (2).

Pînă la acest timp istoria Românilor e oarecum aceeași cu a Bulgarilor, căci ei împreună formează stat, și astfel împreună luptă contra Ungariei.

De aci înainte steaua Bulgarilor pălește, iar luceafărul românismului din ce în ce mai strălucitor răsare în stînga Dunărei.

Înrudiri familiare dintre dinastia Basarabilor din Valachia și țarii bulgari mai dau privilegiu Românilor să se amestece în «Relațiile Maghiaro-Bulgare», cu deosebire în vremea marelui rege maghiar Ludovic de Anjou, care găsește un vrednic vrăjmaș în voevodul micului principat român dunărean.

La 1365 Februarie 24, Ludovic cel Mare provoacă nobilimea din comitatul Ung. (3) să vină cu banderile ca să pornească con-

(1) După ce i-a făcut foarte multe greutăți!

(2) Történelmi-Tár 1898, p. 362

(3) Vezi *D. Onciul*, curs ținut la Facultatea de tere din București, lito. r.

(1) Doc. Hurm. I. 127.

(2) Doc. Hurm. I. 225.

(3) Doc. Hurm. I. 92.

tra «infidelului» Voevod Vladislav Basarab (fiul lui Alexandru, care a zdrobit pe Carol Robert la «Cheile Crainei» (1) din județul Mehedinți), cumnat al lui Stacimir împăratul bulgar (prins și pus la închisoare de Ludovic); dar în loc de a merge contra «infidelului», la 30 Maiu, acelaș an, marele rege stă sub zidurile cetății Diiului (Vidin).

Pe cînd Ludovic cucerește Diiul, Vladislav Basarab pustiește Ardealul. Și marele rege, pe timpul căruia — după istoricii maghiari — marginile țării ungurești erau udate de trei mări, încheie pace cu micul Voevod (1367), (2) care dela acea dată își zice și ban de Severin, și e probabil că tot atunci i s'a dat și Amlașul și Făgărașul (3).

Pacea cu voevodul valah însă nu durează mult, și atacul voevodului contra garnisoanei ungurești din Diiu e atît de puternic, în cit regele admite ca aceea să se retragă cînd va vedea că nu se mai poate susține (4).

Nu se putea însă, cel puțin așa pare că vrea să susțină «—ó—ó», ca armatele marelui Ludovic să fie atît de strîmtoare de un voevod valah, și de aceia d-sa se mulțumește să spună că «la 1369 orașul Vidin, în basa dreptului regal maghiar, îi revine lui Stracimir».

Altfel vorbesc însă izvoarele istorice despre această «revenire pe basa dreptului regal» (5). Iată cum glăsuște:

«Ex Pisano Waddingus in Annal. Minor. an 1369 memorat *Bulgariam Ludovici* (regis) *jugum excusisse, ac Bassarath Kegem*

schismaticum Bodonis urbe regia potitum fuisse...»

Sabia lui Vladislav a trebuit s'o simță Ludovic cel Mare, ca să reintroneze pe Stracimir; precum și părintele său zdrobit a fost de bravul Alexandru, tatăl lui Vladislav Basarab.

Pină la acest timp ajunge studiul lui «—ó—ó», căci curînd Bulgaria se perde între «grădinile Padișahului», și relații cu alte țări; ca stat, multă vreme nu mai are. Aci mă opresc și eu cu reflexiunile ce aveam de făcut despre și în legătură cu studiul unguresc asupra «Relațiilor maghiaro-bulgare».

S. S. Secula.

DIN BUCOVINA

(O ADUNARE A PREOȚIMEI)

«Patria» dela 10 (22) Octombre n. c., publică următoarea invitare adresată separat fiecărui preot român din Bucovina:

Prea Venerabilitatea Voastră!

Despre soarta asigurărilor de loialitate, ce le-au dat decanatele românești în contra acuzărilor de iloialitate ale d-lui president Bourguignon, nu știm nimica pozitiv, pe cînd d-l president încă deunăzi a declarat în fața lumii, că susține acuzările sale.

Nu destul de atita, frații noștri preoți de naționalitate ruteană nemărginindu-se numai pe lingă memorialul, ce l'au votat în o adunare a lor de mai înainte și în care și-au formulat plîngerile și cererile lor, s'au sculat în cele din urmă — refuzînd aceasta numai puțin, demni pentru aceea de toată onoarea — direct asupra noastră și în o altă adunare inspirată de deputatul Nicolai *Wassilkó* au subscris adrese către Inalt Prea Sințitul Metropolit

(1) *P. Drăgălină*: Din istoria Banatului Severinului, Caransebeș. I. 40.

(2) Doc. Hurm. I, p. 144.

(3) Onciul. Originile principatelor române p. 55 și 56.

(4) *Történelmi-Tár* 1898. Oklevelek... XII.

(5) *Assemani* *Calendariae Ecclesiae Universae* t. 5. p. I. Romae 1775 in-4°, p. 61. Apud *Hășdău*, *Istoria critică* I. p. 30; *Gr. Conduratu* *Relațiunile Țării Românești și Moldovei cu Ungaria*. București. 1898. p. 76.

și către d-l president Bourguignon, cari le-au predat cu solemnitate și în cari, după ce ne acuză în mod nefrățesc și neconștiincios, mulțumesc Inalților Adresați pentru politica bisericească inaugurată în timpul cel mai nou, ca pentru o politică de dreptate și împăcare, și doresc aducerea la îndeplinire, pentru care scop juruesc ei tot sprijinul eficace, ce-l poate da unirea lor cea dintr'olaltă.

Putem noi tăcea la toate astea, așteptând în nepăsare soarta, ce ni se gătește? Ce a fost ertat preoților ruteni spre ofensivă, nu va fi ertat și nouă spre defensivă.

Trebue să ne adunăm și noi ca preoți ruteni, *cu toții*, iar cei ce absolut nu vor putea veni, să dea măcar altora plenipotență, și așa adunându-ne să votăm și să subscriem câte 2 adrese către Inalt Prea Sfințitul Metropolit și către Înaltul Ministeriu, prin cari precum să ne justificăm față cu acușările de ilioialitate ale d-lui bar. Bourguignon, așa să răsfrîngem și acușările și pretinderile nedrepte ale fraților noștri, preoților ruteni.

Să nu fim nepăsători sau nebărbați, ca să nu fie din noi înșine peirea noastră.

Responsabilitatea noastră e mare.

Adunarea, care nu este publică, ci este mărginită numai la cei invitați, se va ținea în Cernăuți Luni în 18 (30) I. c. în sala casei de tir (grădina publică) precis la 6 ore seara.

Vă rugăm cu stăruință, să nu lipsiți din rîndurile noastre, și dacă nici într'un fel n'ați putea veni, să dați unui confrate o imputernicire documentară.

Suntem plini de încredere în voința Venerabilității Voastre de a vă însoți cu noi la pașii strict legali și cuviincioși, cari ni sunt dictați prin datorie indispensabilă.

Cernăuți, în 8 (20) Octombrie 1890.

**Dr. Ioan Țurcan, Euseviu Popovici,
Atanasie Procopovici.**

«*Patria*» introduce această invitare prin următoarele cuvinte:

Demn și în cadrele legii a întreprins preoțimea noastră o acțiune, pentru a da o expresiune în o adunare importantă sentimentelor ei patriotice atit de adînc jignite și mîhnirilor necontenite, la cari este expusă. Deplin conștii de pozițiunea lor ca conducători și sfătuitoari spirituali ai poporului, au întreprins preoții noștri această acțiune în un mod, care ne face să admirăm moderațiunea, devotamentul, sîngele lor rece în fața provocațiunilor aproape de necrezut, la cari sunt expuși din partea dușmanilor lor și în butul indignațiunii infinite, provocate prin evenimentele petrecute dela 18 August încoace.

Nici măcar pentru un moment n'au perdut din vedere respectul față de lege și autorități, și nici u.a. fir de păr n'au deviat în ținuta lor de pe terenul legalității și al datorinței lor.

Este deci natural, că și textul invitații trimise tuturor preoților români este ținut în un ton serios și corespunzător împrejurărilor.

Această invitare demonstrează din nou cît de grozav s'au înșelat dușmanii noștri, cari au declarat poporului român răsboiu de nimicire, cînd au susținut și susțin, că acțiunea aceasta purcede numai dela singuraticii preoții români, și că parochul din Drăgoești, care ar sta cu totul isolat, e de privit de un simplu agitator.

Spre bucuria și satisfacțiunea poporului nostru vedem însă cu mîndrie, că toți preoții noștri purced ca un singur om solidar, și că bărbații iluștri, la cari privesc întregul nostru cler gr.-or. cu venerațiune și mîndrie, s'au aliat întru apărarea lor în contra atentatorilor bisericeii noastre și a preoțimei române

Dacă toți preoții noștri, dela cel mai înalt dignitar începînd pînă la cel mai

tinăr cooperativ, vor ține la olaltă și vor apăra interesele noastre periclitare, trebuie să învingă dreptatea, care stă pe partea noastră. De aceea nu este permis a perde curagiul chiar și în cas, că abuzul puterii din partea dușmanilor noștri, cari și-au eșit din sărite, va continua în mod și mai vehement.

Atunci nici o reglementare a preoțimei, nici o citațiune, nici un interogator înaintea căpitaniei, nici o amăgire cu adăsurile personale nu vor putea desbina preoțimea noastră în lupta ei solidară pentru drept și dreptate.

PENTRU MASA STUDENȚILOR DIN BRAȘOV

În Brașov există, rezultat al inițiativei particulare, o așa numită «masă a studenților» români, la care capătă hrană băeții lipsiți de mijloace dela școlăle din acel oraș. Dar fondurile acestei instituții sunt încă foarte modeste, de aceea vrednicul director al liceului român din Brașov, d-l *Virgil Oniș*, adresează publicului următorul apel :

Devisa : „... iar pe binefăcătorii mesei acesteia, vii și morți, pomeneste-ți, Doamne, întru împărăția Ta“.

(Din rugăciunea ce se rostește zilnic la masa studenților). —

«În anul școlar ce a trecut s'a pus bazele unei mese a studenților la școlăle noastre medii și superioare din Brașov. Sprijinul spontan al publicului românesc s'a manifestat într'un chip atât de frumos, în cit masa studenților de fapt s'a putut pune în ființă în luna lui Martie a. c., împărțându-se cu prinz gratuit 20 de școlari săraci dela școlăle noastre.

«Dacă ținem seamă de scurtimea timpului, în care s'a realizat această instituție de binefacere, de bună seamă că ea în-

seamnă mult. Dar dacă ținem seamă de numărul mare al elevilor din școlăle noastre medii și superioare, care an de an variază între 500—600 și între cari cel puțin 100 de inși ar merita să fie întreținuți gratuit la masa studenților, — atunci trebuie s'o spunem, că e cu mult prea puțin ceea ce am putut face pînă acum. Dacă mai luăm în vedere faptul că interțenția cu prinz gratuit a celor 20 școlari ne costă pe an tocmai 1200 fl., atunci e ușor de înțeles, că din capitalul actual de 4000 fl., al mesei studenților și din cele vr'o 700 fl. venite anual, probabile ale mesei, nici măcar aceste 20 de locuri gratuite la masă nu vor putea fi susținute.

«Dar instituțiunea aceasta umanitară a mesei studenților trebuie s'o susținem și s'o lărgim chiar, punind *bazele unui internat de băeți*. Căci masa studenților (și cu atât mai mult viitorul internat) împlinește la școlăle noastre medii și superioare o misiune culturală românească de o importanță capitală.

«Motivăm această aserțiune.

O jumătate de secol se împlinește cu acest an școlar, de cînd gimnaziul românesc din Brașov și-a deschis porțile sale pentru răspîndirea culturii românești. Și dela început acest institut n'a fost de importanță locală, ci a avut o misiune românească generală. Din toate părțile locuite de Români au alergat fii nației aci, ca să se adape din izvoarele clare ale culturii românești și pretutindenii se văd urmele muncii rodnice desvoltate de aceste școlăle.

«Trebuința de lumină a crescut în timpul jumătății de veac tot mai mult, ea a intrat tot mai adînc în inima și în gîndul iubitului nostru popor, — dar — durere — condițiile materiale pentru satisfacerea acestei nobile trebuințe în loc să se amelioreze s'au înreit și s'au înăsprit cu fiecare zi înainte.

«Masa studenților este chemată a sări în ajutorul părinților și copiilor lipsiți de mijloacele materiale, dar însetoși de învățătura românească. Ea are să pună slavii sărăciei, ca aceasta să nu copleșească sentimentul trebuinței de lumină, de cultură.

«Iată cuvîntul, pentru care ziceam, că masa studenților împlinește la școalele noastre medii și superioare o misiune culturală românească de o capitală importanță, iată cuvîntul, pentru care ea trebuie susținută și, întru cît numai se poate, lărgită.

«Dacă cineva este chemat a avea sens pentru acest adevăr, dacă cineva este chemat a sări în ajutorul școlii românești întru realizarea mărețelor sale ideale, — atunci de bună seamă și în prima linie stratul cult al neamului nostru din această patrie este cel dintîiu chemat.

«Cu deplină încredere ne adresăm deci către P. T. D-voastră, convinși că ne apreciați intențiunile și siguri că ne dați tot sprijinul posibil și vă rugăm în numele dragostei frățești, în numele umanismului și în numele culturai românești: să contribuiți d-voastră și să faceți să contribuie și alții pentru masa studenților dela școalele medii și superioare gr.-ort. române din Brașov.

«Un jubileu de o jumătate de veac nu s'ar putea serba de noi în mod mai demn și mai vrednic, decît prin lărgirea instituțiunei mesei studenților și în legătură cu ea prin punerea baselor unui internat mare de băeți.

«Dacă gîndul acesta ar fi împărțit de toți Români de bine, atunci idealul nostru va fi ajuns, căci voința comună a celor de bine trebuie să se realizeze necondiționat.

Brașov, în 1 Octobrie v. 1899.

Pentru comisiunea administrativă
a mesei studenților:

Virgil Onițiu,

directorul școalelor medii gr.-ort. române.

„Die Wallachen in Rom“

Die rumänischen Mitglieder des unlängst zu Rom abgehaltenen Orientalisten-Congresses wurden seitens der Römer sehr sympathisch empfangen. Alle italienischen Zeitungen beschäftigten sich die ganze Zeit hindurch täglich, auf langen Spalten, mit rumänischen historisch-ethnographischen Fragen, indem sie den römischen Ursprung des Rumänentums betonten, die dacischen Kriege und Trajans Colonisation besprachen.

Gelegentlich ihres Aufenthaltes in Rom legten die Rumänen, die Herren Universitäts-Professoren *Urechia*, *Tocilescu* und viele andere, einen schönen Bronz-Kranz an die Stufen der Trajans-Säule.

Diese pietätvolle Bekränzung des Trajan-Denkmal's gestaltete sich aber in Rom zu einer wahren Feier, der sogar ein officieller Charakter gegeben wurde indem der italienische Cultusminister *Baccelli* und der Sindaco von Rom *De Galluppi* der Feier beiwohnten und grösse für die Rumänen sehr schmeichelhafte Reden hielten.

Natürlich waren auch viele andere angesehene Persönlichkeiten Italiens wie auch eine nach Tausenden zählende Volksmenge zugegen.

Das alles hat die Magyaren völlig aus dem Harnisch gebracht und jetzt schreien ihre Zeitungen Zetter und Mordio und beschimpfen Alle, die an der Feier theilgenommen haben. Vor lauter Wuth, nennen sie uns seit zwei Wochen systematisch «*Wallachen*», um uns durch dieses Wort zu beweisen, dass wir mit «*Rom*» nichts gemein hätten.

Diese einfältigen Scribenten der magyrischen Presse haben natürlich keine Ahnung von dem, worüber sie schreiben.

Erstens ist es ein Unsinn, den Ru-

mänen ihre lateinische und somit römische Abstammung strittig machen zu wollen, denn *alle, selbst alle magyarischen* Historiker haben längst den lateinischen Ursprung der Rumänen anerkennen müssen. Controvers ist nur *die* Frage: sind die Rumänen Nachkommen der von Trajan nach Dacien colonisirten oder der viel früher in Thracien und Moesien angesiedelten Römer? In dem einen wie im dem andern Falle sind aber die Rumänen römischen Ursprungs.

Dass die Magyaren sich bemühen, die Rumänen als römische Hirten aus den Balkanländern nach Siebenbürgen, im XIII Jahrhundert, einwandern zu lassen, ist bekannt und begreiflich. Die magyarische Historiographie glaubt eben dadurch den angeblichen Irredenta-Ansprüchen der Rumänen «wissenschaftlich» den Boden abgraben zu können.

Auch ein vergebliches Abrackern!

Was die Benennung *Wallach* anbelangt so bedeutet sie gerade eine *latinische* Bevölkerung. Die Deutschen nennen z. B. die Italiener bekanntlich *Wälsche*, und in der magyarischen Sprache heisst der Italiener *Olasz* und der Rumäne *Olah*; beide Worte bezeichneten ebenfalls Völker lateinischer Herkunft.

Die Magyaren machen sich also nur lächerlich, wenn sie sich einbilden, dass zwischen *Wallach* und *Römertum* irgend ein ethnographischer Unterschied bestünde. Im Gegentheil, beide Begriffe decken sich vielmehr.

Aber, schliesslich, was können wir dafür wenn die magyarischen Zeitungsschreiber mit unzulänglichen Kenntnissen die Mittelschulen verlassen?

R.

Ein Regierungsprogramm.

Das österreichische Parlament ist gestern zusammengetreten, um sich zu constituiren als die Wohl des Präsidenten vollzogen war, erhob sich Graf Clary der Vorsitzende des Ministerrathes, um die angekündigte programmatische Erklärung abzugeben. In dieser Enunciation spiegeln sich die ganze Unsicherheit der politischen Situation, die ganze Verlegenheit, in der sich unsere leitenden Kreise befinden, die ganze Unhaltbarkeit des Systems wider, das nun schon solange die Grundlage bildet, auf der man eine wider natürliche Entwicklung dieses Staates zu erzwingen sucht. Die österreichische Regierungskunst bestand bis jetzt im Wesentlichen in einem Hin- und Herstodeln politischen zweientgegengesetzten Extremen, in dem man bald gegen die Deutschen, bald gegen die Slaven zu regieren versuchte. Das hat solange gedauert bis man endlich an einem todten Punkte anlangte, so dass der Parlamentarismus durch volle zweieinhalb Jahre ausgeschaltet wurde. Es hat nicht an allerlei Experimenten gefehlt, um den in Stockten gerathenen Mechanismus des constitutionellen Lobens wieder in Bewegung zu setzen. Nachdem dieselbe durchwegs misslungen waren, entschloss man sich endlich zur Anwendung eines radicaleren Mittels, das heisst, man hob die Sprachenverordnungen auf, durch deren Erlassung man die Obstruction der deutschen Parteien hervorgerufen und gegen deren Zurückziehung man sich solange gestäubt hatte. Aber man musste sich bei Ergreifung dieser Massregel sagen, dass dieselbe wöchst wahrscheinlich im Lager der Tschechen dieselben Erscheinungen erzeugen werde, wie es jene waren, die sich auf deutscher Seite be-

merkbar machten, seitdem man die Tschechen durch die Sprachenverordnungen für den österreichisch-ungarischen Ausgleich zu gewinnen trachtete. Daher hat sich Graf Clary wohl gehütet in seiner Erklärung den Eindruck zu erwecken, als ob die erfolgte Aufhebung der Sprachenverordnungen eine Concession an die Deutschen wäre. Das hat natürlich dazu beigetragen, die bisherige Opposition noch mehr in ihrer Absicht zu verstärken, dem neuen Ministerium gegenüber eine reservierte Haltung einzunehmen, während es andererseits nicht hinderte, dass die tschechischen Abgeordneten die Enunciation der Regierung mit stürmischem Widerspruch begrüßten. Die alte Erfahrung, dass derjenige, der sich auf zwei Stühle setzen will, oft zwischen beiden auf die Erde zu sitzen kommt scheint sich eben auch in diesem Falle bestätigen zu wollen. Im Übrigen ist auch die Erklärung des neuen Ministeriums im Folge ihrer sonstigen Inhaltslosigkeit nicht darnach angethan Beruhigung zu verbreiten und Vertrauen zu erwecken. Von den jüdisch-liberalen Blättern ist allerdings eine Stelle der Regierungserklärung mit einer gewissen Begeisterung aufgenommen worden, gerade diese aber würde, wenn sie wirklich den Sinn hat, der in dieselbe hineincommentirt wird, beweisen, dass das neue Ministerium aus dem Ereignissen der letzten Jahre nicht gelernt hat und daher absolut nicht auf der Höhe der Situation steht.

Graf Clary hat nämlich die Regelung der Sprachenfrage im Gesetzgebungswege gesprochen und im Anschlusse daran betont, dass es Notwendig sei, eine geordnete einheitliche Verwaltung zu schaffen. Diese vielleicht nichtsbedeutende Floskel wurde von liberalen Seite so ausgelegt, als ob das Ministerium die Absicht hätte, einen strammen Centralis-

mus zu inauguriren. Das fehlte uns gerade noch in Österreich, das den jetzigen Zuständen durch nichts mehr entgegengetrieben wurde als durch das centralistische System, das für unser Staatswesen einen Nonsens, ja mehr als dies, ein Unglück bedeutet.

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Zilele acestea a apărut o scriere de mare importanță pentru istoriografia noastră; este vorba de o carte a d-lui *Ion Sirbu*, din Rudăria în Banat, care, scrisă în nemțește, poartă titlul **Mateiu-Vodă-Basarabas Auswärtige Beziehungen** » (*Zur Geschichte des europäischen Orients*), Leipzig, Edit. Wilhelm Friederich, 1899. In VIII-o, 356 pag. + X.

Această lucrare foarte documentată și foarte conștiințioasă tratează despre relațiunile exterioare ale lui Matei Basarab și face un mare serviciu istoriei noastre naționale.

Societatea «*Petru Maior*» și-a constituit biroul în 18-c., în următorul mod:
 Președinte: *Aurel Cioban*, st. jur.
 Vicepreședinte: *Ioan Druma*, st. jur.
 Secretar: *Ioan Giurgiu*, st. jur.
 Casar: *Mihail Alavrea*, st. fil.
 Controlor: *Triboniu Almazescu*, st. tech.
 Notari: *Stefan Borcan*, st. jur. și *Ioan Hică*, st. jur.
 Bibliotecar *Vasile Ciura*, st. jur.
 Vicebibliotecar: *Ioan Negruțiu*, st. tech.

Comisia literară:

Preș.: *Ioan Lepddat*, st. jur.
 Represent.: *Mihail Havrea*, st. fil.
Membri: *Alexandru Bogdan*, st. filis.
 » *Ioan Borcea*, st. fil.
 » *Aurel Bratu*, st. fil.
 » *Vasile Caira*, st. jur.
 » *Ioan Giurgiu*, st. jur.

Comisia supraveghetoare:

Membri: *Romul Boca*, st. drep.
 » *Ștefan Chirilovici*, st. jur.
 » *Pompil Cioban*, st. jur.